FJÄLLSÄKERHETSRÅDET

Besöksutveckling och trender i svenska fjällen

- sammanställning av resultat från enkätundersökning sommaren 2024

NEW REPUBLIC på uppdrag av Naturvårdsverkets fjällsäkerhetsråd

Sammanfattning av resultaten

Undersökningen genomfördes som en webbenkät mellan 11 juni och 1 juli 2024. Enkäten riktades till destinationsbolag och motsvarande samt STF:s fjällanläggningar.

Besöksutveckling senaste fem åren

- 55 procent svarar att de haft en **positiv besöksutveckling de senaste fem åren**.
- 72 procent svarar att **ovana besökare** ökat de senaste fem åren.

Besöksutveckling kommande fem åren

- 90 procent tror att **utländska besökare** kommer att öka
- 71 procent tror att **multibesökare** kommer att öka
- 62 procent bedömer att **ovana besökare** kommer att öka
- 62 procent bedömer att **dagstursbesökare** kommer att öka
- 43 procent tror på viss ökning för **äventyrsturism**

Allemansrätten och relaterade frågor

- 35 procent svarar att fjällbesökarnas **respekt för allemansrätten har ökat**
- 72 procent **informerar** eller **planerar att informera** om allemansrätten
- 35 procent bedömer att **kunskapen om allemansrätten** har förbättrats
- 48 procent **sprider i stor utsträckning** eller till viss del ut besökarna över fler områden
- 33 procent anser att besökarna inte har någon **förståelse för renskötselns villkor**
- 52 procent svarar att de i stor utsträckning informerar besökarna om hur de kan ta hänsyn till renskötseln på fjället

Säkerhetsmedvetande

- 55 procent bedömer att det inte skett någon förändring i besökarnas **säkerhetsmedvetande** på fem år
- De tre vanligaste misstagen som besökare gör är: 1) underskattar vädret och snabba väderförändringar (65 procent), 2) litar för mycket på sin mobiltelefons täckning (55 procent) 3) överskattar egen kondition (40 procent)

Aktivitetstrender senaste fem åren

- Fjällcykling på led har stått still
- 30 procent svarar att **fjällöpning** har ökat
- 70 procent svarar att vandring **dagsturer** har ökat
- 20 procent svarar **övernattning hotell/stuga** har ökat
- 35 procent **övernattning tält** har ökat
- 55 procent svarar att **guidade turer** har stått still
- 30 procent svarar att **fiske har ökat**
- 35 procent anser att **besökarnas säkerhetsmedvetande** har ökat
- 30 procent anser att ovana besökare **överskattar fint-väder-bilder** på sociala medier

Fjällsäkerhetsinformation + fjälleder

- 85 procent tipsar sina besökare om **fjällsäkerhet**
- 59 procent länkar till **Fjällsäkerhetsrådets webb** vilket gör det till den vanligaste källan tillsammans med **Egen information på webb**

Om enkätundersökningen

Undersökningen genomfördes för tionde gången som en webbenkät mellan 11 juni och 1 juli 2024. Den riktades till destinationsbolag och motsvarande samt till STF:s fjällanläggningar. Av de tillfrågade svarade sammanlagt 22 aktörer.

Enkäten skickades till vd eller motsvarande befattningshavare ”som har kunskap om besöksutveckling i fjällen, och hur intresset för olika aktiviteter har förändrats de senaste åren”.

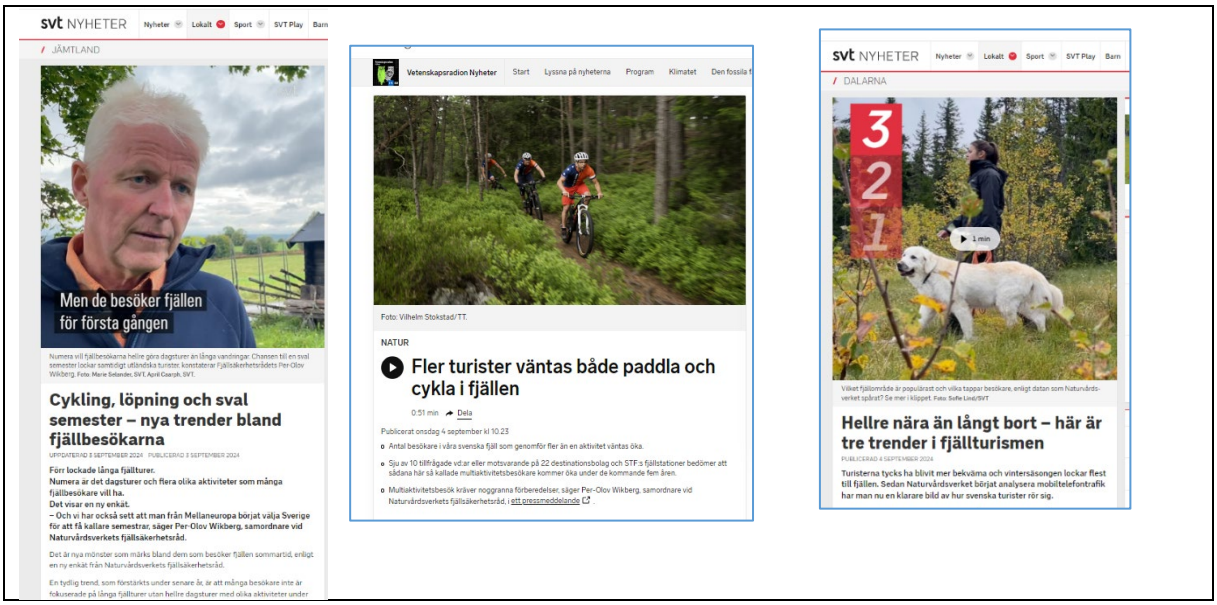
Syftet med enkätundersökningen har varit att få underlag för att beskriva utvecklingen för fjällturismen sommartid i Sverige med avseende på olika trender och aktiviteter. Enkäten genomfördes av Naturvårdsverkets fjällsäkerhetsråd. Resultaten har använts som ett stöd i det opinionsbildande och kunskapshöjande arbete som bedrivs och som syftar till att förbättra säkerheten för fjällens besökare. Två medieaktiviteter genomfördes under juli och augusti, den första om dagstursbesökare och den andra om multiaktivitetsbesökare. Sammanlagt registrerades 48 medieinslag.

Exempel på mediegenomslag

Pressmeddelande 1: Fler ovana besökare i sommarfjällen

Pressmeddelande 2: Dagsturer i sommarfjällen

Fjällanläggningar och destinationsbolag som svarade på enkäten
(Vissa respondenter representerade flera stationer/destinationer.)

STF:s fjällanläggningar	Destinationsbolag eller motsvarande
• STF Fjäll Centralt • STF Kebnekaise fjällstation • STF Saltoluokta • STF Jämtlands Fjällstationer • STF Sylarna • STF Grövelsjön Fjällstation	• Destination Kiruna Lapland • Arjeplog Swedish Lapland/Argentis • Arjeplogsfjällen Silvermuseét • Arvidsjaurs kommun • Visit Vilhelmina • Strömsund, Vildmarksvägen • Krokoms kommun • Offerdalsfjällen • Härjedalens kommun • Destination Funäsfjällen • Destination Vemdalen • Destination Lofsdalen • Bydalsfjällen • Idre utvecklingsbolag • Experience Grövelsjön • Sälens kommun

Fråga 1. Hur har besöksantalet sommartid på er anläggning/destination utvecklats de senaste fem åren?

	Antal	Procent	
Ökat mycket	3	14%	
Ökat något	9	41%	
Oförändrat	3	14%	
Minskat något	5	23%	
Minskat mycket	1	5%	
Vet ej	1	5%	
Total	**22**	**100%**	

Kommentar: Drygt 50 procent svarar att besöksantalet inom deras område har ökat de senaste fem åren.

2. Hur har antalet nya eller ovana besökare som besöksgrupp utvecklats sommartid på er anläggning/destination de senaste fem åren?

	Antal	Procent	
Ökat mycket	1	5%	
Ökat något	14	67%	
Oförändrat	3	14%	
Minskat något	2	10%	
Minskat mycket	0	0%	
Vet ej	1	5%	
Total	**21**	**100%**	

Kommentar: 72 procent svarar att besöksgruppen nya eller ovana besökare har ökat sommartid vid deras anläggning/destination.

3. Hur bedömer ni besöksutvecklingen denna sommar på er destination/fjällanläggning kommer att utvecklas jämfört med förra sommaren?

	Antal	Procent	
Öka mycket	0	0%	
Öka något	8	38%	
Oförändrat jämfört med förra sommaren	5	24%	
Minska något	2	10%	
Minska mycket	3	14%	
Vet ej	3	14%	
Total	**21**	**100%**	

Kommentar: Fyra av tio svarar att de tror på viss ökning. En av fyra tror på en minskning.

4. Hur bedömer ni utvecklingen för följande besöksgrupper om fem år jämfört med idag?

Utländska besökare

	Antal	Procent	
Minskat mycket	0	0%	
Minska något	0	0%	
Ökat något	15	71%	
Ökat mycket	4	19%	
Vet ej	2	10%	
Total	**21**	**100%**	

Kommentar: Nio av tio bedömer att utländska besökare kommer att öka under de kommande fem åren.

5. Multibesökare (gör fler än en aktivitet under en fjällvistelse)

	Antal	Procent	
Minskat mycket	0	0%	
Minska något	1	5%	
Ökat något	12	57%	
Ökat mycket	3	14%	
Vet ej	5	24%	
Total	**21**	**100%**	

Kommentar: 71 procent bedömer att multibesökare kommer att öka de kommande fem åren.

6. Ovana besökare

	Antal	Procent	
Minskat mycket	0	0%	
Minska något	5	24%	
Ökat något	11	52%	
Ökat mycket	2	10%	
Vet ej	3	14%	
Total	**21**	**100%**	

Kommentar: 62 procent bedömer att ovana besökare kommer att öka.

7. Dagstursbesökare (bor på hotell/stuga/fjällstation)

	Antal	Procent	
Minskat mycket	1	5%	
Minska något	1	5%	
Ökat något	10	48%	
Ökat mycket	3	14%	
Vet ej	6	29%	
Total	**21**	**100%**	

Kommentar: 62 procent bedömer att dagstursbesökare (hotell/stuga/fjällstation) kommer att öka de kommande fem åren.

8. Äventyrsbesökare (genomför mer krävande aktiviteter som klättring, mountainbike, skärmflygning, rafting, forskajak mm)

	Antal	Procent	
Minskat mycket	1	5%	
Minska något	2	10%	
Ökat något	9	43%	
Ökat mycket	0	0%	
Vet ej	9	43%	
Total	**21**	**100%**	

Kommentar: 43 procent tror på en viss ökning för äventyrsturism.

9. I vilken utsträckning instämmer du i följande påstående: ”Vi genomför eller planerar särskilda informationsinsatser riktade till våra gäster/besökare om allemansrätten i fjällen i sommar.”

	Antal	Procent	
Instämmer helt	5	24%	
Instämmer delvis	10	48%	
Instämmer något	0	0%	
Instämmer inte alls	5	24%	
Vet ej	1	5%	
Total	**21**	**100%**	

Kommentar: 72 procent instämmer helt eller delvis i att de genomför eller planerar särskilda informationsinsatser om allemansrätt.

10. Hur bedömer du att kunskapen om och respekten för allemansrätten bland fjällens besökare har förändrats jämfört med för fem år sedan?

	Antal	Procent	
Mycket större respekt	0	0%	
Något större respekt	7	35%	
Varken eller	9	45%	
Något mindre respekt	3	15%	
Mycket mindre respekt	0	0%	
Vet ej	1	5%	
Total	**20**	**100%**	

Kommentar: 35 procent bedömer att kunskapen om allemansrätten har förbättrats jämfört med för fem år sedan

11. I vilken utsträckning tar besökare i er del av fjällen hand om skräp och avfall på ett korrekt sätt?

	Antal	Procent	
I mycket stor utsträckning	4	20%	
I stor utsträckning	7	35%	
I viss utsträckning	6	30%	
I liten utsträckning	1	5%	
Inte alls	0	0%	
Vet ej	2	10%	
Total	**20**	**100%**	

Kommentar: Nästan samtliga svarar att besökarna åtminstone i viss del tar hand om skräp och avfall. 20 procent svarar att besökarna i mycket stor utsträckning gör det.

12. Informerar ni era gäster/besökare om vett och etikett i fjällen t ex hur man tar hand om sitt skräp och hur man ”går på toaletten” på fjället?

	Antal	Procent	
Ja, vi informerar om detta	14	70%	
Ja, vi planerar att göra det	2	10%	
Nej, vi gör inte det	3	15%	
Vet ej	1	5%	
Total	**20**	**100%**	

Kommentar. 70 procent informerar gäster/besökare och vett och etikett i fjällen. Ytterligare 10 procent planerar att göra det.

13. Arbetar ni aktivt inom er del av fjällen för att sprida ut besökarna över fler/nya områden?

	Antal	Procent	
Ja, i stor utsträckning	5	24%	
Ja, till viss del	5	24%	
Ja, i någon utsträckning	7	33%	
Nej	3	14%	
Vet ej	1	5%	
Total	**21**	**100%**	

Kommentar: Knappt hälften arbetar i stor utsträckning eller till viss del med att sprida ut besökarna över fler/nya områden.

14. Informerar ni besökare om hur de kan ta hänsyn till renskötseln i fjällen?

	Antal	Procent	
Ja, i stor utsträckning	11	52%	
Ja, till viss del	6	29%	
Ja, i någon utsträckning	2	10%	
Nej	2	10%	
Vet ej	0	0%	
Total	**21**	**100%**	

Kommentar: 52 procent svarar att de i stor utsträckning informerar besökare om hur de kan ta hänsyn till renskötseln i fjällen. Till det kan läggas 39 procent som till viss del eller i någon utsträckning gör det.

15. Hur bedömer du fjällbesökarnas kunskaper om renskötselns förutsättningar i fjällen?

	Antal	Procent	
Mycket goda kunskaper	0	0%	
Goda kunskaper	3	14%	
Vissa kunskaper	10	48%	
Inga eller små kunskaper	7	33%	
Vet ej	1	5%	
Total	**21**	**100%**	

Kommentar: 33 procent bedömer att besökarna inte har några kunskaper om renskötselns förutsättningar. Till det kan läggas 48 procent som bedömer att besökarna har vissa kunskaper.

16. Hur bedömer du att säkerhetsmedvetandet har utvecklats hos era gäster/besökare sommartid under de senaste fem åren?

	Antal	Procent	
Betydligt mer säkerhetsmedvetna	0	0%	
Något mer säkerhetsmedvetna	7	35%	
Ingen förändring	11	55%	
Något mindre säkerhetsmedvetna	0	0%	
Betydligt mindre säkerhetsmedvetna	0	0%	
Vet ej	2	10%	
Total	**20**	**100%**	

Kommentar: 55 procent bedömer att det inte skett någon förändring i säkerhetsmedvetandet.

17. Hur bedömer du att era gästers/besökares sommarutrustningsnivå (kläder, tält, redskap etc.) har utvecklats under de senaste fem åren?

	Antal	Procent	
Betydligt mer välutrustade	0	0%	
Något mer välutrustade	10	50%	
Ingen förändring	7	35%	
Något mindre välutrustade	1	5%	
Betydligt mindre välutrustade	0	0%	
Vet ej	2	10%	
Total	**20**	**100%**	

Kommentar: 50 procent svarar att de bedömer att besökarna är något mer välutrustade än för fem år sedan.

18 . Vilka är de vanligaste misstagen som era gäster/besökare gör sommartid när de förbereder och genomför en fjällvistelse ur ett säkerhetsperspektiv? Markera de tre vanligaste

	Antal	Procent	
Underskattar vädret och snabba väderförändringar	13	65%	
Litar för mycket på sina mobiltelefoners täckning	11	55%	
Underskattar hur snabbt mobiltelefonens batteri kan ladda ur	2	10%	
Har inte rätt klädsel för aktiviteten	6	30%	
Har inte rätt utrustning för aktiviteten (t.ex tält, friluftskök mm)	1	5%	
Meddelar inte sin färdväg	2	10%	
Meddelar inte tid för avfärd eller förväntad ankomsttid	2	10%	

	Antal	Procent	
Genomför aktiviteter utan sällskap	0	0%	
Underskattar avstånden	3	15%	
Överskattar sin egen kondition	8	40%	
Grupptryck / ingen säger ifrån i kompisgäng	0	0%	
Annat, vad:	2	10%	
Total	**20**	**250%**	

Kommentar: Besökarnas vanligaste misstag är: 1) Underskattar vädret och snabba väderskiftningar (65 procent) 2) Litar för mycket på mobiltäckningen (55 procent) 3) Överskattar sin kondition (40 procent)

Öppna svar-Annat, vad: (1)

- Saknar grundläggande kunskap om orientering

19. Vilket påstående stämmer bäst med din uppfattning om sociala mediers betydelse vid fjällbesök?

	Antal	Procent	
En ökande andel förstagångsbesökare är allt för påverkade av ”fint-väder-bilder” i sociala medier och inte tillräckligt förberedda på fjällvädrets skiftningar	6	30%	
Vi har inte märkt någon skillnad av hur förstagångsbesökare uppfattar ”fint-väder-bilder” i sociala medier	9	45%	
En minskande andel förstagångsbesökare är allt för påverkade av ”fint-väder-bilder” i sociala medier	1	5%	
Vet ej	4	20%	
Total	**20**	**100%**	

Kommentar: 45 procent har inte märkt någon skillnad hur förstagångsbesökare uppfattar fint-väder-bilder.

20. Tillhandahåller er anläggning/destination tips och information om fjällsäkerhet och säkra fjällvistelser?

	Antal	Procent	
Ja	17	85%	
Nej	2	10%	
Vet ej	1	5%	
Total	**20**	**100%**	

Kommentar: 85 procent tillhandahåller tips och information om fjällsäkerhet.

23. Om ja, vilken slags information tillhandahåller ni? Flera svar möjliga.

	Antal	Procent	
Länk till Fjällsäkerhetsrådets sida	10	59%	
Egen information på vår webb	10	59%	
Information i våra sociala mediekanaler	9	53%	
Eget tryckt informationsmaterial	4	24%	
Information i bokningsbesked	1	6%	
Lokala väderprognoser	11	65%	
Guider/personal på plats	9	53%	
Annan information, nämligen:	1	6%	
Total	**17**	**324%**	

Kommentar: Den vanligaste informationen att tillhandahålla är lokala väderprognoser (65 procent), Länk till Fjällsäkerhetsrådets sida (59 procent) och egen information på sin webb (59 procent)

Öppna svar-Annan information, nämligen: (1) ⛔

- Lavinprognoser

24. Hur har följande aktiviteter på er anläggning/destination utvecklats de senaste fem åren?

Cykling på stigar och leder, utan stöd av lift eller motsvarande

	Antal	Procent	
Minskat mycket 1	1	5%	
2	4	20%	
3	8	40%	
4	2	10%	
Ökat mycket 5	1	5%	
Vet ej	2	10%	
Aktiviteten förekommer inte	2	10%	
Total	**20**	**100%**	

Kommentar: Cykel på led och stig står relativt still under aktuell femårsperiod.

Löpning

	Antal	Procent	
Minskat mycket 1	0	0%	
2	2	10%	
3	10	50%	
4	4	20%	
Ökat mycket 5	2	10%	
Vet ej	1	5%	
Aktiviteten förekommer inte	1	5%	
Total	**20**	**100%**	

Kommentar: 30 procent svarar att löpning har ökat medan 10 procent svarar att den minskat.

Vandring – dagstur

	Antal	Procent	
Minskat mycket 1	0	0%	
2	1	5%	
3	4	20%	
4	13	65%	
Ökat mycket 5	1	5%	
Vet ej	1	5%	
Aktiviteten förekommer inte	0	0%	
Total	**20**	**100%**	

Kommentar: 70 procent svarar att vandring dagstur har ökat under de senaste fem åren.

Vandring – med övernattning (stuga/fjällstation/hotell)

	Antal	Procent	
Minskat mycket 1	1	5%	
2	5	25%	
3	7	35%	
4	4	20%	
Ökat mycket 5	0	0%	
Vet ej	1	5%	
Aktiviteten förekommer inte	2	10%	
Total	**20**	**100%**	

Kommentar: 20 procent svarar att vandring med övernattning i stuga, fjällstation eller hotell har ökat. 30 procent svarar att det har minskat.

Vandring – med övernattning i tält

	Antal	Procent	
Minskat mycket 1	0	0%	
2	2	10%	
3	8	40%	
4	6	30%	
Ökat mycket 5	1	5%	
Vet ej	1	5%	
Aktiviteten förekommer inte	2	10%	
Total	**20**	**100%**	

Kommentar: 35 procent svarar att vandring med övernattning i tält har ökat. 10 procent svarar att det har minskat.

Guidade turer

	Antal	Procent	
Minskat mycket 1	4	20%	
2	1	5%	
3	11	55%	
4	1	5%	
Ökat mycket 5	0	0%	
Vet ej	2	10%	
Aktiviteten förekommer inte	1	5%	

	Antal	Procent	
Total	**20**	**100%**	

Kommentar: 55 procent svarar att guidade turer stått still de senaste fem åren medan 25 procent svarar att det har minskat.

Fiske

	Antal	Procent	
Minskat mycket 1	0	0%	
2	0	0%	
3	8	40%	
4	5	25%	
Ökat mycket 5	1	5%	
Vet ej	4	20%	
Aktiviteten förekommer inte	2	10%	
Total	**20**	**100%**	

Kommentar: Saknas kommentar, förslagsvis följande kan göras (40 procent svarar att fiske står relativt still, medan 25 procent tycker att den ökat något.

Fråga 27

26. I vilken utsträckning har det genomförts klimatanpassningsåtgärder på er destination/fjällanläggning de senaste fem åren?

	Antal	Procent	
I stor utsträckning	3	15%	
Till viss del	6	30%	
I någon utsträckning	6	30%	
Nej	4	20%	

	Antal	Procent	
Vet ej	1	5%	
Total	**20**	**100%**	

Kommentar: 15 procent svarar att de i stor utsträckning genomfört klimatanpassningsåtgärder. 60 procent svarar att de ”till viss del” (30 procent) eller ”i någon utsträckning” (30 procent) gör det.

Om ja, vilken eller vilka åtgärder har genomförts?

Svarsvärden (8) ⛔

- Ändring av leddragning, renovering och grävningsarbeten på vissa ledavsnitt.
- Ett dagligt arbete att bli mer hållbara genomförs av våra företag i fjällen.
- Vi har förlängt bryggor där båttransporter släpper av vandrare. Förlängning p.g.a. att det tenderar att bli torrare, varmare somrar med lägre vattenstånd.
- Vi planerar vintertransporterna utifrån kortast möjliga vinterföre.
- Vi har och kommer att stänga restaurangerna på fjällstationerna på yttre fjäll. Vi har minskat på antalet bäddar. Vi har justerat öppettider. Vi samordnar transporterna mellan stationerna mer. Vi tar upp mer mat etc på vintern med pistmaskin för att minska helikoptertransporter
- Vi förmedlar information där vi ser att våra gäster åker miljövänliga alternativ.
- Vi jobbar aktivt med green key för att minska vår påverkan.
- Energianvändning på anläggning, transporter, upphandling.

28. I vilken utsträckning instämmer du i följande påståenden? Ett förändrat klimat kommer att:

…förändra aktivitetsutbudet inom vår del av fjällen

	Antal	Procent	
Instämmer helt	5	26%	
Instämmer delvis	5	26%	
Instämmer något	5	26%	
Instämmer inte alls	1	5%	
Vet ej	3	16%	
Total	**19**	**100%**	

Kommentar: 52 procent instämmer helt eller delvis att aktivitetsutbudet kommer att förändras.

…kräva mer förberedelser av besökare

	Antal	Procent	
Instämmer helt	2	11%	
Instämmer delvis	6	32%	
Instämmer något	3	16%	
Instämmer inte alls	5	26%	
Vet ej	3	16%	
Total	**19**	**100%**	

Kommentar: 43 procent instämmer i att det kommer att kräva mer förberedelser av besökarna.

…kräva en ökad samverkan mellan olika aktörer för att bidra till säkra fjällvistelser

	Antal	Procent	
Instämmer helt	3	16%	
Instämmer delvis	1	5%	
Instämmer något	10	53%	
Instämmer inte alls	2	11%	
Vet ej	3	16%	
Total	**19**	**100%**	

Kommentar: 21 procent instämmer helt eller delvis i att det kommer att kräva mer samarbete mellan aktörer.

…förändra vinter- respektive barmarkssäsongens längd i vårt område

	Antal	Procent	
Instämmer helt	6	32%	
Instämmer delvis	5	26%	
Instämmer något	6	32%	
Instämmer inte alls	0	0%	
Vet ej	2	11%	
Total	**19**	**100%**	

Kommentar. 58 procent instämmer helt eller delvis i att vinter- respektive barmarkssäsongens längd i deras område kommer att förändras.

…ställa ökade krav på ledunderhåll och anpassningar av fjälleder

	Antal	Procent	
Instämmer helt	6	30%	
Instämmer delvis	8	40%	
Instämmer något	3	15%	
Instämmer inte alls	1	5%	
Vet ej	2	10%	
Total	**20**	**100%**	

Kommentar: 70 procent instämmer helt eller delvis att kraven på ledunderhåll kommer att öka.

…påverka besöksantalet inom vår del av fjällen

	Antal	Procent	
Instämmer helt	6	30%	
Instämmer delvis	8	40%	
Instämmer något	3	15%	
Instämmer inte alls	1	5%	
Vet ej	2	10%	
Total	**20**	**100%**	

Kommentar: 70 procent instämmer helt eller delvis i att klimatförändringarna kommer att påverka besöksantalet i deras del av fjällen.